

Asia: VN/21121/2024

Kysely EU:n verkkolähetysdirektiivin (2019/789) kansallisen täytäntöönpanon vaikutuksista eri toimijoiden näkökulmasta

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko 25 h §:n muutos selkeyttänyt alkuperäistä lähettämistä ja edelleen lähettämistä koskevan sääntelyn soveltamista ja onko lainmuutoksilla (25 h § ja 25 m §) ollut vaikutusta omaan toimintaan tai edustamienne tahojen toimintaan?

Ei ole ollut vaikutusta, perustele.

Voitte kirjoittaa perustelunne alla olevaan tekstikenttään.

Tekijänoikeuslain edellisen muutoksen yhteydessä tehty 25 h §:n muutos ei ole selkeyttänyt tilannetta liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunnon (41/2022 vp) sekä sivistysvaliokunnan mietinnön (22/2022 vp) edellyttämillä ja kannattamilla tavoilla. Muutos on päinvastoin vaikuttanut siten, että se on lisännyt televisiolähetystoimintaan liittyvää oikeudellista epävarmuutta ja sitä kautta riskejä alan toimintaan.

MTV katsoo, että nykyistä lainsäädäntöä tulee selkeyttää huomioiden alan vakiintuneet toimintatavat ja toimintaedellytykset, eli käytännössä vahvistamalla nykytila: Kotimaisten vapaasti vastaanotettavien tv-kanavien jakelu antenni- kaapeli- ja yhteisantenniverkoissa on alkuperäisen lähettämisen piiriin kuuluvaa toimintaa.

2. Palveleeko nykyinen sääntely ohjelmien tuotantojen ja lähettämisen kokonaisuutta eri osapuolet huomioon ottaen?

Ei, perustele

Voitte kirjoittaa perustelunne alla olevaan tekstikenttään.

Nykyinen sääntely ei palvele kokonaisuutta eikä huomioi riittäväällä tavalla koko toimialan arvoketjua. MTV:n näkemyksen mukaan ”alkuperäisen lähettämisen” ja ”edelleen lähettämisen” määritelmät tulee selkeyttää verkkolähetysdirektiivin tarkoittamalla tavalla, jossa kussakin EU-jäsenmaassa vakiintuneisiin toimintatapoihin ei puututa ja sääntely on teknologianeutraali. Nykyinen

epäselvä tilanne aiheuttaa paitsi epävarman oikeustilan, myös suotta vastakkainasettelua ja luottamuspulaa eri osapuolten välillä.

Sääntelyllä ei ole luotu selkeää ja oikeusvarmaa toimintaympäristöä tv-alan toimijoille, vaikka sen tulisi olla tavoitteena erityisesti kotimaisen media-alan ollessa muutenkin haastavassa kilpailutilanteessa kilpailussa kansainvälisten alustajättien kanssa. Nykyisessä hallitusohjelmassa on erityisesti nostettu esiin reilun kilpailun edistäminen mediakentällä ja digitaalisessa mainosmarkkinassa –huomioiden edellä mainittujen alustajättien aseman. MTV katsoo, että sääntelyssä tulee huomioida koko alan kotimaisen arvoketjun toimintaedellytykset.

Jos tv-sisältöjen tekemisestä maksettavien korvausten osalta siirryttäisiin nykyisestä mallista malliin, jossa osa korvauksista suoritetaan tekijöille ns. edelleenlähetyskorvauksina, tekijät saisivat huomattavan osan heille kuuluvasta korvauksesta viiveellä. MTV:n kokemuksen mukaan tekijät tyypillisesti haluavat kuitenkin ennakoitavuuden vuoksi tietää, minkä suuruisen korvauksen he saavat työsuorituksistaan, ja saada korvauksen samanaikaisesti työn suorittamisen kanssa tai ainakin kohtuullisen lyhyen ajan kuluessa.

Sääntely-ympäristön monimutkaisuus ja epävarmuus lisäävät virheiden ja epäselvyyksien riskiä oikeuksien hankinnassa ja luovutuksessa. Epäselvä tilanne voi johtaa esimerkiksi niin sanottuihin oikeuksien kaksoisluovutuksiin, joissa tekijä luovuttaa päällekkäiset oikeudet sekä tekijänoikeusjärjestölle että tuotanto- tai tv-yhtiölle. Mikäli järjestelmää monimutkaistetaan, lisää se kaikkien toimijoiden kustannuksia ja on omiaan aiheuttamaan epäselvyyksiä ja virheitä.

Lakia selkeyttäessä pohjana tulee olla alan oleelliset toimintaedellytykset ja vakiintuneet toimintatavat. Ellei tv-toimintaa voida harjoittaa kestävästi, ei sisältöjä myöskään tilata, jolloin perustetta tekijänoikeuskorvauksillekaan ei luonnollisesti synny. MTV kiinnittää huomiota perustuslakivaliokunnan lausuntoihin PeVL 7/2005 vp ja PeVL 64/2014, joissa valiokunta on ottanut kantaa kaksinkertaisten korvausten perusteettomuuteen toteamalla muun muassa seuraavaa: ”Tekijän oikeus saada korvaus alkuperäisen ohjelman lähettäjäyhteyden lisäksi myös ohjelmaa jakavalta teleyritykseltä ylittää valiokunnan mielestä sen, mihin tekijällä tulee kohtuudella olla tällaisessa tilanteessa oikeus”.

a) Onko 25 h §:n muutos selkeyttänyt alkuperäistä lähettämistä ja edelleen lähettämistä koskevan sääntelyn soveltamista kaapeliyhteyksien ja taloyhtiöiden toiminnassa?

Ei, perustele

Voitte kirjoittaa perustelunne alla olevaan tekstikenttään.

Ei ole. Oikeudellinen epävarmuus tuotantoyhtiöille, televisioyhtiöille, kaapeliyhteyksille, taloyhtiöille ja muille yhteisantenniverkoille ei ole omiaan tukemaan nykyisenkaltaista laajaa maksutonta kanavatarjontaa kansalaisille. Lainsäädännöllä olisi kyettävä luomaan vakaa ja ennustettava toimintaympäristö.

Televisioyhtiöt ovat hankkineet oikeudet kaikille jakeluteille kattavasti koko Suomen alueelle ja korvaukset kaikille oikeudenhaltijoille on maksettu. Alkuperäistä lähetystä toteuttaessaan televisioyhtiöt voivat käyttää alihankkijoita ja hyödyntää erilaisia verkkoja. Vapaasti vastaanotettavien kanavien lähettämässä käytetty teknologia tai jakelutapa antenni-, kaapeli- tai yhteisantenniverkoissa ei tee kotimaisten kanavien jakelusta lähtökohtaisesti edelleen lähettämistä. Verkkolähetysdirektiivi edellyttää teknologianeutraalia sääntelyä – antenniverkko kattaa koko Suomen alueen, mutta omalla antennilla vastaanotetaan tv-kanavia käytännössä vain omakotitaloissa. Suurin osa kiinteistöistä vastaanottaa kotimaiset maksuttomat tv-kanavat kaapeli- tai yhteisantenniverkosta.

Verkkolähetysdirektiivin mukaan teknistä välittämistä ei katsota edelleen lähettämiseksi. Määrittävää alkuperäiselle lähettämislle on myös, että oikeudenhaltijat ovat luovuttaneet lähettäjäyrittäjille tarvittavat oikeudet ja oikeudenhaltijoille on korvattu käytöstä (tämä on vahvistettu myös EU-käytännössä C-138/16 - AKM, 28-30 kohta).

Kuten talousvaliokunta on lausunnossaan (TaVM 43/2022 vp) edellyttänyt, tekijöillä ja oikeuksien käyttäjillä kuten tv-yhtiöillä tulee edelleenkin olla oikeus sopia ensisijaisesti suoraan keskenään oikeuksien käytöstä kaikissa jakeluteissa.

Verkkolähetysdirektiivi koskee vain rajat ylittävää toimintaa, ja sen tarkoitus on vain täydentää suoraa sopimista tekijöiden ja lähettäjäyhtiöiden välillä niissä tilanteissa, joissa lähettäjäyrittäjä ei ole hankkinut tarvittavia oikeuksia toisen jäsenvaltion alueelle. Edelleen lähettämisen konstruktion ei ole koskaan tarkoitus syrjäyttää suoraa sopimista ja alkuperäistä lähettämistä.

Alkuperäinen lähettämisen ja edelleen lähettämisen määritelmiä on syytä täsmentää ja tekijänoikeuslaissa tulee vahvistaa nykytila: kotimaisten vapaasti vastaanotettavien tv-kanavien jakelu antenni-, kaapeli- ja yhteisantenniverkoissa on alkuperäisen lähettämisen piiriin kuuluvaa toimintaa.

b) Onko kaapeliyrittäjien ja taloyhtiöiden toimesta tapahtuva televisiosisällön jakelu kansalaisille vähentynyt, kasvanut tai muutoin muuttunut uuden sääntelyn (25 h §) seurauksena? Liittäkää vastaukseen mahdollinen tilastotieto.

-

Voitte kirjoittaa perustelunne alla olevaan tekstikenttään.

MTV:llä ei ole tilastotietoa asiasta, eikä MTV joka tapauksessakaan voisi kommentoida liiketoiminnallisesti sensitiivisiä asioita julkisessa lausunnossa.

c) Ovatko verkkoyritykset ja taloyhtiöt joutuneet maksamaan uuden sääntelyn (25 h §) seurauksena uudelleen tekijöille televisiosisällön edelleen lähettämistä korvauksia tilanteissa, jossa alkuperäinen lähettäjä on jo maksanut tekijöille koko Suomen osalta televisiosisältöä koskevista oikeuksista? Liittäkää vastaukseen mahdollinen tilastotieto.

-

Voitte kirjoittaa perustelunne alla olevaan tekstikenttään.

MTV ei ole osapuolena verkkoyritysten/taloyhtiöiden ja tekijänoikeusjärjestöjen välisissä sopimuksissa, joten MTV:llä ei ole tietoa asiasta.

4. Eduskunnan lausuman (EV 312/2022 vp) mukaisesti arvioinnissa tulee huomioida myös perusoikeusvaikutusten punninta suhteessa sääntelyn tulkinta- ja soveltamiskäytäntöihin ja määrittelytarpeet erityisesti alkuperäisen ja edelleen lähettämisen suhteen. Korkeimmassa oikeudessa on vireillä oikeudenkäynti, jossa on kyse televisiolähetysten edelleen lähettämisestä. (Markkinaoikeus on antanut asiassa ratkaisun MAO:285/19, joka ei ole lainvoimainen <https://markkinaoikeus.fi/fi/index/paatokset/teollisjatekijanoikeudellisetasiat/mao28519.html>.)

Miten näkemyksenne mukaan tuleva korkeimman oikeuden ratkaisu tulisi ottaa huomioon eduskunnan lausumassa tarkoitetussa arvioinnissa? Perustele lyhyesti alla olevaan tekstikenttään.

Tuleva Korkeimman oikeuden ratkaisu voi luonnollisesti noudattaa markkinaoikeuden ratkaisun mukaista, nähdäksemme sisällöllisesti oikeaa linjausta. Tuleva ratkaisu tulee kuitenkin perustumaan kanteen nostamisen ajankohtana voimassa olleeseen lainsäädäntöön. Ratkaisu ei siten todennäköisesti tule selkeyttämään nyt voimassa olevan tekijänoikeuslain tulkintaa ja nykyistä oikeustilaa, joten lainsäädäntötoimet ovat tarpeen yllä kuvattujen oikeudellisten epäselvyyksien ratkaisemiseksi.

Äijälä Laura
MTV Oy